

מילים של אינטרנט

המון מונחים לוועזיים, אבל גם לא מעט עבריים, הכניס האינטרנט (סליחה, המרשתת) לשפה שלנו

אין ספק שהאינטרנט הפך לגורם דומיננטי בחיינו (בחיים של רובנו, לפחות). וכגורם דומיננטי הוא גם הכניס לא מעט מילים לשפת הדיבור שלנו – חלקן בלועזית, חלקן בעברית וחלקן ב"אנגליברית" או "עבר־נגלית", כלומר מילים לועזיות שעברו גיור קל, בעיקר עלי־ידי הנטייה שלהן (למשל: להפוך שם לפועל) על־פי כללי הדקדוק העבריים.

כך למשל, פעולות רבות שאנו עושים באינטרנט הן מילים לועזיות שקיבלו נטיות עבריות: אנו מטקבקים, מצ'וטטים, מנגלים (משתמשים בגוגל), מקליקים ועוד.

אבל נתחיל מההתחלה. האקדמיה ללשון העברית קבעה לאינטרנט שם עברי יפה – מרשתת. למרבה הצער, לא רבים משתמשים במילה הזאת ומעדיפים את המילה הלועזית. לעומת זאת, מילים עבריות אחרות פן נקלטו בשפה. כך למשל הרפדפן – התוכנה שבְּעזרתה אנו מרפדפים בין דפי הרשת. נוסף על כך, אִנחנו גם גולשים לאתרים שונים. כאשר אנו זקוקים למידע, אנו משתמשים במנוע חיפוש. רבים מאוד מאתנו חברים ברשתות חברתיות. מי שחבר בהן חושב שמי שלא נמצא בהן פשוט לא קיים.

פנסו פנסו

למען האמת, המונח "פנסו פנסו" מבוסס על שגיאה בעברית. הוא צורם (לא נעים) באוזן לכל מי שיוֹדע משהו בדקדוק עברי. הצורה הנכונה היא "היפנסו היפנסו", כי מדובר בציווי של בניין נפעל. שם הפועל בבניין נפעל: להיפנס; העתיד: ייפנס; הציווי: היפנס, היפנסי, היפנסו. השורש ב־נ־פ מופיע גם בבניין פיעל: לכנס. אבל המשמעות כאן היא אחרת. המשמעות היא: לאסוף. לכנס את העובדים לישיבה. כאן הציווי הוא: פנס, פנסי, פנסו. למשל: פנס את כולם לאולם בקומה הראשונה! לא נראה לנו שנוכל לשנות את המונח "פנסו פנסו", שנכנס עמוק לשימוש. רק רצינו שתדעו שהוא שגוי ושאנחנו לא נשתמש בו...

כל הפעילות הזאת יוצרת כמובן עוד מקומות עבודה ומקורות פרנסה. יש מי שעוסק בבניית אתרים; יש שהמומחיות שלהם היא קידום אתרים (מציאת המילים שפדאי להכניס להגדרות האתר כדי שהוא ייפנס לראש הרשימה במנועי החיפוש); יש המתפרנסים מבתיבת תוכן לאתרי אינטרנט שונים, ואחרים כותבים בלוג ומספרים לעולם על חיייהם. בלוג הוא בעברית יומן רשת, והצירוף הזה ראוי בהחלט לשימוש, אך איד נקרא לכותב יומן רשת, שבאנגלית נקרא פשוט בלוגר?

לכתבות באינטרנט אנו מגיבים באמצעות טוקבק, שבשנת 2007 קבעה לו האקדמיה ללשון העברית את המונח תגובית. גם כאן המונח היפה לא ממש תפס. רבים מהמטקבקים פותחים את התגובית שלהם במילים "פנסו פנסו", כדי לשכנע את הקוראים שיקראו דווקא את התגובית שלהם.

מגיבים רבים חותמים את התגובית שלהם במילים "אחד שיוֹדע" – עוד צירוף אינטרנטי נפוץ. ואיך תדעו שהוא באמת אחד שיוֹדע? לא תדעו, וקרוב לודאי שגם הוא לא באמת אחד שיוֹדע.

לשער הפניסה לאינטרנט אנו קוראים פורטל, ולפורטל שבחרנו להיפנס דרכו באופן קבוע לאינטרנט אנו קוראים דף הבית. החברה שנותנת לנו את שירותי המרשתת היא ספק האינטרנט שלנו, ואילו אנו, המשתמשים, נקראים גם יוֹזרים, עוד מילה לועזית שלא ברור מה היתרון (הפלוס) שלה מהמילה העברית. לכל משתמש יש שם משתמש וסיסמה.

חברות רבות מפעילות ניוזלטר, הלא הוא עיתון רשת, כדי להעביר מידע וכתבות שונות. את הניוזלטר אנו מקבלים לאימייל, שנקרא בעברית דואר אלקטרוני. בדואר הזה יש, למרבה הפעם, לא מעט ספאם, דואר זבל. לעתים מקבלים דרכו קישורים, או לינקים, לסרטונים נחמדים או למצגות מעניינות. לעתים, למרבה הצער, מקבלים בדואר הזה גם וירוסים או באגים, שהורסים לנו את המחשב.

לפני כמה שנים נכנס לשית האינטרנטי הסוס הטרויאני, שבשפת האינטרנט הוא תוכנת ריגול,

שמאפשרת לאדם זר לראות כל מה שאתם עושים במחשב. תוכנת ריגול נקראת באנגלית ספיייוור, ובאקדמיה הציעו לאחרונה את המילה רוגלה, על משקל תוכנה, הומרה ולומדה.

חלק מכתובת הדואר האלקטרוני הוא השטרודל, בעברית – ברוכית (לכרוך פירושו לחבר יחד). האינטרנט מאפשר לנו להתעדכן כל הזמן, בזמן אמת, כלומר להיות מקוונים, להיות על הקו, אוֹן־ליין.

כדי ליהנות מאינטרנט מהיר אנו צריכים פס רחב. כך נוכל להוריד סרטים, שירים, משחקים או פרקי סדרות זרות שעדיין לא הגיעו לטלוויזיה בארץ.

בעזרת המרשתת אפשר גם להשתתף בצ'אטים. המילה שקבעה האקדמיה לצ'אט היא שיחות (מהמילה שיחה, כמובן), וכאן שוב צצה הבעיה המופרת של הפיכת המילה לפועל. כי מה תעדיפו – לשיחה או לצ'וטט? הבחירה שלכם.

יש המשתמשים באינטרנט לרעה, כמובן, ומנסים לחדור לאתרים סודיים ולדלות (להוציא) משם אינפורמציה חסויה (סודית). האנשים הללו נקראים האקרים, או בעברית – פצחנים (כי הם מפצחים את הקוד הסודי, פותרים אותו. כמו לפצח תשבץ או חידה).

ולסיום, משהו שקיבלנו לדואר האלקטרוני שלנו – ברכת הדרך לגולש במרשתת:

תפילת הדרך

לגולשים באינטרנט

יהי רצון מלפניך שתחברנו בשלום ותגלישנו בשלום ותגיענו לאתר חפצנו בשלום. ותנתקנו בשלום ובזול, ותצילנו מכף כל וירוס ונפילה בדרך, ומכל מיני אתרי זבל, פריצות ועבודה זרה המתרגשים לבוא בעולם הוירטואלי. ותשלח ברכה בכל מעשה עכברנו ותתננו לחן ולרחמים בעיני כל מסך ותשמע קול ארנקנו, כי שומע תפילה ותחנון אתה ומגננו מביטול זמן.

יש לומר תפילה זו בכל פעם שגולשין באינטרנט, גם ביום חול. אין להאכיל את העכבר אלא לאחר אמירת שלוש פעמים "קישתא שונרא!" והפרשת "קוקיס" בדין. ברוך מקדש איי־די־אס־אל, אמן. יש לתלות תפילה זו בסמוך לכניסת חיבור הרשת ולא לפני יציאת השבת

איילה פרלמוטר